

دو گام به پس، یک گام به پیش

تحولات چند ماهه اخیر در فضای بین الملل موجبات تغییر مواضع غربی‌ها و مشخصا اروپایی‌ها در قبال برجام و مساله ایران را فراهم آورده است.

به گزارش سایت خبری پرسون، چنانکه بسیاری از تحلیلگران و کارشناسان نیز در این خصوص معتقدند نخست؛ بحران اوکراین و سپس تحولات داخلی چند ماهه گذشته ایران باعث شده تا نوع نگاه اروپایی‌ها به ایران و برجام متغیر باشد و از تمایل و اشتیاق برای همکاری و احیای برجام به سمت و سویی حرکت کنند که امروز حتی سخت‌تر از آمریکا به تحریم ایران بپردازند. این رویکرد جایی مشخص‌تر می‌شود که اقدام چند روز گذشته پارلمان اروپا در خصوص سازمان تروریستی اعلام کردن سپاه پاسداران و اظهارات برخی مقامات اروپایی را مدنظر قرار دهیم. چنانکه کاترین کولونا وزیر خارجه فرانسه درباره موضع این کشور درخصوص قرار گرفتن سپاه پاسداران در فهرست به اصطلاح تروریستی اتحادیه اروپا گفته: «سپاه پاسداران ایران در حال حاضر نیز به دلیل فعالیت‌های خود تحت تحریم قرار دارد و در حال بررسی اعمال تحریم‌های بیشتر علیه آن هستیم». آنالنا بریوک وزیر امور خارجه آلمان نیز اظهار کرده که «دولت آلمان از تلاش‌های رهبران اتحادیه اروپا برای قرار دادن نام سپاه پاسداران در فهرست سازمان‌های تروریستی این نهاد اروپایی استقبال می‌کند. اما مساله اینجاست که اقدام اخیر اروپایی‌ها بیشتر بر مبنای آنچه آنها همکاری ایران با روسیه در جنگ اوکراین می‌خوانند است و مسائل حقوق بشری و تحولات داخلی ایران در جایگاه‌های بعدی اهمیت قرار دارد.

اما به هر صورت رویکرد پارلمان اروپا در خصوص سپاه پاسداران نشان داد که آنها مواضع غیرسازنده‌ای در پیش گرفته‌اند و نباید انتظار تعامل مثبت از سوی آنها داشت. هر چند که این رویکرد در اروپایی‌ها حالت اجماعی ندارد و به عنوان مثال جوزپ بورل مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا پیش از نشست شورای وزیران اتحادیه اروپا گفت: «نمی‌توانیم بگوییم ما شما را تروریست می‌دانیم، چون از شما خوشمان نمی‌آید.» با این حال کشورمان نیز موضع مقتدرانه و محکمی در این خصوص اتخاذ کرد و مجلس طی روزهای گذشته طرحی را به تصویب رساند که طی آن نیروهای نظامی کشورهای اروپایی عنصر تروریستی شناخته شوند و حتی حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه کشورمان نیز اعلام کرد که اگر اروپا مواضعش را تغییر ندهد احتمال انجام هر اقدام تقابلی متصور است و احتمال خروج ایران از NPT را نیز رد نکرد. حتی برخی نمایندگان مجلس نیز از طرحی در راستای بستن تنگه هرمز و ممانعت از عبور و مرور کشتی‌های اروپایی خبر دادند. آنچه مسلم است طبق گفته کارشناسان نشست شورای وزیران اتحادیه اروپا نوع موضع‌گیری و سمت‌گیری اروپایی‌ها در موضوع ایران و سپاه پاسداران را مشخص خواهد کرد.

تحریم در عین عقب‌نشینی

همان‌طور که به نظر می‌رسد و از قبل هم پیش‌بینی می‌شد شورای وزیران اتحادیه اروپا موضع پارلمان اروپا مبنی بر تروریستی اعلام کردن سپاه را رد کردند. چنانکه پیش از این نیز برآیند اظهارات وزرای امور خارجه کشورهای عضو اتحادیه اروپا نشان می‌داد که قریب به اتفاق وزرای امور خارجه کشورهای عضو اتحادیه اروپا، افزودن نام سپاه به فهرست سازمان‌های تروریستی را مشروط به حکم دادگاه توسط یکی از کشورهای اروپایی توصیف خواهند کرد. چه اینکه روز گذشته نیز جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا گفت با وجود دیدگاه‌های متفاوتی که در این زمینه وجود دارد اما نمی‌توان بدون رأی دادگاه درباره سپاه تصمیم‌گیری کرد.

لذا به نظر می‌رسد که اروپایی‌ها پس از واکنش ایران و بررسی‌های انجام شده خودشان نهایتاً به یک عقب‌نشینی تن دادند. البته این پایان کار شورای اروپا نبود و آنها به روال سابق تحریم‌هایی را نیز برای ایران در نظر گرفتند. سوئد که ریاست دوره‌ای شورای اروپا را برعهده دارد، روز دوشنبه از توافق وزرای امور خارجه کشورهای عضو اتحادیه اروپا برای تشدید تحریم‌ها علیه ایران به بهانه مسائل حقوق بشری و ادعای مشارکت ایران با روسیه در جنگ اوکراین خبر داد. به گفته نماینده دولت اتریش در اتحادیه اروپا، کشورهای اروپایی در تازه‌ترین اقدام ضدایرانی خود، ۳۷ شخص و نهاد ایرانی را به فهرست تحریم‌ها اضافه کرده‌اند.

عقب‌نشینی تاکتیکی

یک تحلیلگر مسائل بین‌الملل در ارتباط با رویکرد اروپایی‌ها در قبال ایران اظهار داشت: همان‌طور که خبرگزاری رویترز هم از روزهای گذشته اعلام کرده بود شورای وزیران اتحادیه اروپا به تروریستی اعلام شدن سپاه رأی نداد و می‌توان این مساله را از دو جنبه بررسی کرد. یک جنبه اینکه هشدارهای ایران به طرف مقابل باعث شد تا اروپایی‌ها موضوع را جدی‌تر بگیرند و نگران واکنش تند ایران شوند. چرا که اقدام تند جواب تند هم در پی خواهد داشت. حسن بهشتی‌پور به «آرمان‌ملی» گفت: در فرض اول اینگونه است که به دلیل هشدارهای ایران اروپایی‌ها یک عقب‌نشینی تاکتیکی کردند و منتظر می‌شوند که در شرایط مساعدتری این سیاست را پیش ببرند. وی افزود: در فرض دوم می‌توان این برداشت را داشت که اروپایی‌ها می‌دانستند که اعلام نیروهای مسلح یک کشور به عنوان تروریست وجهه قانونی ندارد و نمی‌توانند چنین کاری انجام دهند. به همین دلیل هم هست که آقای بورل می‌گوید باید دادگاهی تشکیل شود که آن دادگاه سپاه را به عنوان تروریست اعلام کند و ما به استناد به رأی آن دادگاه چنین تصمیمی بگیریم. لذا به این سمت و سو رفتند که از ابتدا پارلمان اروپا این رأی را اعلام کند ولی در مرحله دوم که شورای وزیران است آنها این مساله را به تشکیل یک دادگاه منوط کنند.

مذاکره و تعامل را بهترین گزینه می‌دانیم

وزیر امور خارجه کشورمان اظهار داشت: از حدود دو ماه پیش همزمان با تحریکات خارجی و دامن زدن به اغتشاشات توسط مداخله‌گران خارجی از عواطف مردم در فوت یک دختر ایرانی، موضوع قرار دادن سپاه در لیست به اصطلاح تروریستی مطرح شد. در گفت‌وگو با آقای بورل و مقامات اروپایی هشدار جدی داده شد که اگر در خصوص یک نهاد حاکمیتی ایران که نقش مبارزه با تروریست داشته، بخواهند اقدامی انجام بدهند پاسخ ایران موثر و سخت خواهد بود. حسین امیرعبداللهیان گفت قطعنامه‌ای که از منطق و از چارچوب حقوق بین‌الملل قویا فاصله دارد. ایران تاکید می‌کند که اروپا از رفتار احساسی و به دور از عقلانیت فاصله بگیرد. آنچه امروز در اظهارات آقای بورل شاهد بودیم حاکی است که اروپا به سمت گام پرهزینه حرکت نکند و ما هم اعلام کردیم به آن‌ها که مذاکره و تعامل را بهترین گزینه می‌دانیم. وی افزود: اما در قبال هرگونه تصمیم دیگر اروپا پاسخ قاطع می‌دهیم. ما در دستگاه دیپلماسی پایبند به حل و فصل چالش‌ها از مسیر مذاکره هستیم و همچنان مذاکرات ما با طرف‌های غربی ادامه دارد.

منبع: آرمان ملی